

تحلیلی بر

ساختار اجتماعی - اقتصادی جامعه صیادی

استان بوشهر

علی حاج آقامحمدی

عضویت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد نجف آباد

مقدمه

استان بوشهر با جمعیتی افزون بر ۷۰۰ هزار نفر که از نظر جغرافیایی در کنار ساحل گسترده دریایی واقع شده ذخایر و منابع ثروتی عظیمی را در خود جای داده است و از لحاظ تعداد صیاد و شناور نسبت به سایر استانهای ساحلی در ردیف اول قرار دارد ولی از نظر عملکرد صیادی در ردیف دوم قرار می‌گیرد. در این تحقیق نخست ویژگیهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی صیادی این استان و کم و کیف عملکرد تولیدی آنان در رابطه با عوامل عمده‌ای چون ویژگیهای فردی و خانوادگی صیادان و مختصات شناورها و مراکز صید و تکنولوژی صید و صیادی در سطوح خرد مورد مطالعه قرار می‌گیرد و سپس عملکرد صید و صیادی در این استان و نقش آن در تأمین زندگی بخش قابل توجهی از ساکنان این استان و ایجاد اشتغال در محل و شناخت موانع موجود بر سر راه افزایش کمی و کیفی صید بررسی می‌شود. بر اساس یافته‌های بدست آمده از چند منطقه صید در بوشهر این نتیجه بدست آمده که پراکندگی صیدگاهها، نوع صید، هزینه بر بودن ابزار صید، رابطه درون گروهی گروههای صیادی، فضای حاکم بر زندگی صیادی و رابطه این

گروهها با سازمان شیلات اگر به درستی مورد توجه قرار نگیرد مشکلاتی را به همراه خواهد داشت و احتمال آنکه در درازمدت سازمان شیلات (متولی صید در ایران) را از اهداف خود باز دارد کم نیست.

خانوارهای صیاد و نقش آنان در صید

نزدیک به ۱۰٪ جمعیت استان حرفه اصلی شان صیادی است، متوسط خانوار صیادی ۶ نفر است که از سطح سواد کمی برخوردارند و در شکل گیری سفرهای دریایی تمام اعضای خانواده اعم از زن، مرد، دختر و پسر با هم همکاری می‌کنند و در تدارک بازاریابی و جمع آوری و وسایل صید نقش زن در خانواده کمتر از مرد نیست و بدون هم فکری زن روند صیادی مختل می‌گردد در صد قابل توجهی از فرزندان پسر خانواده به دلیل همراهی پدر در سفرهای کوتاه مدت صیادی از دوران کودکی علاقه خاصی به دریای صید و صیادی پیدا می‌کنند و به تدریج بسیاری از آنها مدرسه را رها کرده و دوش به دوش پدر شغل صیادی را دنبال می‌کنند. جوان بودن صیادان (۵۷/۸ درصد صیادان سنی بین ۲۰ تا ۴۰ سال دارند) بر همین اساس است صیادان جوان توانا تر،

پرشورتر، بی باک تر و تاحدودی باسوادتر از پدران خود هستند آنها شبها و روزهای بیشتری را در دریا سپری می کنند و تاحدی هم از مزایای آن برخوردار می شوند.

نقشه (۱): موقعیت استان بوشهر در کناره خلیج فارس

همکاری بین اعضای خانواده، محل های صیادی، در امر صید و صیادی، حفظ و نگهداری و وسایل صیادی کمک در هنگام حوادث ناگهانی در دریا بسیار گسترده است و این علاقه و همکاری نه تنها در دریای بلکه در روی خشکی هم وجود دارد. درهای خانه صیادان هرگز بسته نیست بلکه آنان مثل یک خانواده بزرگ باهم زندگی می کنند در غمها و شادیهای یکدیگر شریکند و بیش از ۹۰٪ آنان از دواجهای درون گروهی دارند (به همین جهت بسیاری از صیادان باهم اقوام هستند) که خود در استحکام و همبستگی صیادی از اهمیت بسیاری برخوردار است. در نزدیکی صیادان به هم ناخدایان نقش مهمی را ایفا می کنند (گویانکه امروزه تاحدی این نقش را از دست داده اند) و از احترام خاصی برخوردارند، از طرفی وجود تعاونی صیادی در حفظ منافع مشترک صیادان در همبستگی و بازاریابی برای آنان بی تأثیر نیست بنابراین نقش خانوارهای صیاد، آسایش و آرامش آنان، بهبود زندگی فردی و اجتماعی ایشان، همبستگی های گروهی همه و همه در بهبود کمی و کیفی صید و صیادی مؤثر است و اینجاست که هر نوع تحقیقی که در رابطه با صید و صیادی صورت می گیرد، بررسی نقش خانوار صیادان و اولویت خاصی برخوردار است. (نقشه (۱))

نظام دستمز دیاسهم بری نیروی کار

سیستم دستمز دیاسهم بری بجز کشتی در تمام سواحل استان بوشهر برای کلیه شناورها تقریباً یکسان است بدین ترتیب که هر لنج و یا قایق پس از هر سفر صیادی ابتدا کل درآمد امحاسبه می کنند، سپس مخارج سوخت، یخ، غذا (ماچله) را از آن کسر می کنند آنگاه حاصل را به دو قسمت مساوی تقسیم می نمایند نصف آن به صاحب لنج (مالک) یا مالکین که هم صاحب شناور است و هم صاحب تمام ابزار و آلات صیاد است می رسد و نصف بقیه با کسر کردن دو سهم دیگر به تساوی بین ناخدا و جاشوها (ملوانان) تقسیم می شود.

البته در بیشتر موارد سهم ناخدا و موتوری بیشتر پرداخت می شود، در مورد قایق معمولاً چون قایقها با یک سرنشین یا حداکثر دو سرنشین هستند که اغلب صاحب شناور فرزند و یا یکی از آشنایان او هستند به نحو دیگری که رضایت نفرد هم جلب شود تقسیم می شود. در مورد خدمه کشتی یا ماهانه حقوق دریافت می کنند.

شناورهای صیدی

در گذشته نه چندان دور در سواحل خلیج فارس و دریای عمان شناورهای بادبانی و پارویی متداول بوده است که از لحاظ اندازه به دو گروه تقسیم می شدند. گروه اول دارای ابعاد بزرگتری بوده و بانیروی محرکه با حرکت می کردند و دارای یک تادوکل بودند و بیشتر جهت حمل بار یا مسافر و بعضاً از آنها در صید مروارید استفاده می شد مانند انواع بوم و سمیوک گروه دیگر شناورهای کوچکتری بودند که با استفاده از بادبان یا پارو به حرکت در می آمدند و برای مقاصد صیادی استفاده می شدند این قبیل شناورها فقط یک دکل داشتند و از لحاظ ابعاد به اندازه ای بودند که با پارو به حرکت در می آمدند مانند بلم و جالبوت، امروزه با رواج یافتن شناورهای موتور دار به جای شناورهای بادبانی استفاده می شود.

شناورهای موتوری از لحاظ اندازه و قدرت موتور به دو دسته موتور لنجها و قایقهای موتوری تقسیم می شوند و در کنار بخش سنتی، بخش صنعتی قرار دارد که با کشتی هایی که جنس و بدنه آنها از فولاد است مبادرت به صید می نمایند. از نظر تراکم شناورها در مناطق استان بوشهر نمودار (۱) حکایت از آن دارد که بیشترین تعداد شناور به منطقه بوشهر (۳۵/۶) تعلق دارد در آخرین آمار مربوط به سال ۱۳۷۶ تعداد شناورهای صیادان استان بالغ بر ۲۶۶۲ شناور بوده که از این تعداد ۳۵ فروند کشتی، ۶۲۲ فروند لنج و ۲۰۰۵ فروند قایق می باشد. آمار تفکیک مناطق مختلف در جدول (۱) نشان داده شده است.

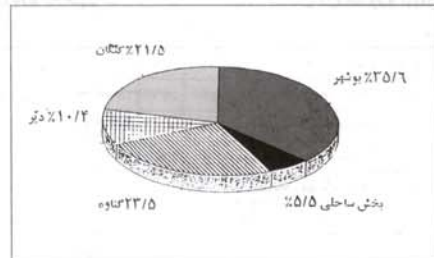
جمعیت صیاد

جمعیت کل صیادان در کشور در سال ۱۳۷۳، ۸۱۸۸۱ نفر بوده که از این تعداد ۳۱۹۹۰ نفر معادل ۳۹/۱٪ از کل صیادان کشور در استان بوشهر به حریفه صیادی مشغول بوده اند که از آن حیث در میان استانهای ساحلی کشور مقام اول را دارا است. جدول (۲) تعداد جمعیت صیادان تفکیک استانها در سال ۱۳۷۳ و جدول (۳) تعداد صیادان استان بوشهر از سال ۶۸ الی ۷۳ نشان داده شده است با توجه به داده های جدول (۴) مشاهده می شود که تعداد صیادان استان مرتباً در حال افزایش بوده است و به طور متوسط در طی این سالها ۱۰/۸ درصد به جمعیت صیادان اضافه شده است. در محدوده نوار ساحلی استان بوشهر با توجه به شرایط خاص مثلاً قرار گرفتن در محور خدماتی شهر هادر منطقه و ناحیه در صد جمعیت صیاد متغیر است. بطوری که در برخی از نواحی در صد کمتری از جمعیت به حریفه صیادی که از مشاغل پر مشقت و بسیار سخت می باشد اشتغال دارند از نظر طرفی هم به علت عدم رونق مشاغل دیگر یا سازگاری طبیعت منطقه با صید و صیادی در صد جمعیت صیاد نسبت به کل جمعیت بالا می رود.

پایین ترین آن در منطقه دربرقرار دارند. لازم به توضیح است که از کل افرادی که کارت صیادی دارند (۳۳۳۲۳ نفر) رقمی بین ۹۵۰۰ تا ۱۰۰۰۰ نفر صیاد حرفه‌ای هستند که باتوجه به متوسط ۶ نفر برای هر خانوار صیاد، زندگی بیش از ۵۰۰۰۰۰ نفر یعنی حدود ۱۰ درصد از کل جمعیت استان بوشهر در ارتباط مستقیم با صید و صیادی است و رقمی بیش از ۲۳۰۰۰ نفر یعنی چیزی حدود ۳/۲۸ درصد صیادان دارای دو شغل هستند که قسمتی از معیشت در ارتباط با صید و صیادی است و این بدان معنی است که بیش از ۱۰ درصد مردم استان بوشهر (آمار ۷۶) زندگی خود را مدیون صید و صیادی می‌باشند.

بر اساس تحقیقات انجام شده در سال ۱۳۷۶ تعداد ۳۳۳۲۳ نفر در امر ماهیگیری در استان بوشهر فعال بوده‌اند (صیادان دارای کارت) که نسبت به سال ۱۳۶۸ حدود ۹۶/۴٪ رشد نشان می‌دهد اگرچه آمار مزبور (مطابق جدول (۴)) افرادی را که در امر و وابسته به شیلات از جمله صنایع شیلاتی - تکثیر و پرورش میگو و... فعالیت دارند اضافه نماییم نیروی انسانی شاغل در بخش شیلات در استان بوشهر بالغ بر ۳۹۸۰۰ نفر می‌شود این تعداد ۴۱/۷٪ نیروی انسانی شاغل در این نوع فعالیت‌ها در جنوب کشور شامل می‌شود که نسبت به سایر استانها رقم قابل توجهی است. طبق آمار منتشر شده این درصد برای هرمزگان، خوزستان و سیستان و بلوچستان به ترتیب ۲۳/۶٪، ۲۳/۴٪، ۱۳/۴ درصد است. ضمناً با وجودی که صید و صیادی در استان بوشهر تا حدودی متحول شده اما در عمل بیش از ۸۰ درصد این صیادان، صیادان سنتی هستند یا به عبارتی از روش صید سنتی استفاده می‌کنند.

نمودار (۱): شناور صیادی به تفکیک مناطق استان بوشهر

جدول (۱): تفکیک شناورهای صیادی استان بوشهر

شرح سال	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶
لایق	۸۹۹	۱۱۵۰	۱۱۸۲	۱۶۶۶	۱۸۹۱	۱۸۷۰	۱۹۸۲	۲۰۱۲	۲۰۰۵
لج	۱۰۶۸	۱۱۴۰	۱۱۰۳	۸۲۹	۸۲۱	۷۸۶	۷۴۶	۶۳۷	۶۲۲
کشتی	۸۶	۸۹	۹۲	۹۲	۸۳	۶۶	۳۸	۳۶	۳۵
جمع	۲۰۴۳	۲۳۷۹	۲۳۸۲	۲۵۸۷	۲۷۹۵	۲۷۲۲	۲۷۶۶	۲۶۸۵	۲۶۶۲

مأخذ: عملکرد اداره کل شیلات استان بوشهر، سال ۷۶

جدول (۲): جمعیت صیاد به تفکیک استانها در سال ۱۳۷۳

سال	جمعیت (نفر)	درصد افزایش نسبت به سال قبل
۱۳۱۸	۱۹۱۷۲	-
۱۳۶۹	۲۴۸۲۹	۲۹/۵
۱۳۷۰	۲۵۷۳۰	۳/۶
۱۳۷۱	۲۶۹۵۰	۴/۷
۱۳۷۲	۳۱۲۶۲	۱۶
۱۳۷۳	۳۱۹۹۹	۲/۳

مأخذ: شیلات ایران، ۱۳۷۳

جدول (۳): تعداد صیادان استان بوشهر از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۳

استان	جمعیت	درصد
خوزستان	۱۱۴۰۲	۱۳/۹
بوشهر	۳۱۹۹۰	۳۹/۱
هرمزگان	۱۶۷۴۸	۲۰/۴
سیستان و بلوچستان	۱۰۳۰۶	۱۲/۶
گیلان	۵۶۸۲	۶/۹
مازندران	۵۷۵۳	۷
جمع کل	۸۱۸۸۱	۱۰۰

مأخذ: شیلات ایران، ۱۳۷۳

بر اساس برخی آمارها در مجموعه ۹ درصد از کل جمعیت استان بوشهر به امر صیادی اشتغال دارند که بالاترین آن در منطقه بوشهر و خاخرک و

جدول (۴): آمار شاغلین زیر بخش شیلات در استان بوشهر (واحد نفر)

شرح سال	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶
تعداد صیادان استان	۱۹۶۷۲	۲۴۸۲۹	۲۵۷۳۰	۲۷۲۲۲	۲۷۶۶۶	۳۱۲۶۲	۳۱۹۹۹	۳۲۳۰۷	۳۲۳۲۳
تعداد شاغلین در زیر بخش	۶۲۹	۲۸۰۰	۳۲۷۷	۲۱۱۲	۳۷۰۱	۵۲۰۰	۵۸۰۵	۶۲۷۷	۶۲۷۷
جمع صیادان و سایر شاغلین	۲۰۳۰۱	۲۷۶۲۹	۲۹۲۰۷	۲۹۳۳۴	۳۰۹۳۲	۳۷۱۹۰	۳۸۱۱۲	۳۹۵۰۰	۳۹۸۰۰
تعداد شاغلین در آبهای جنوب	۳۹۶۳۳	۲۲۸۵۵	۲۵۸۷۳	۲۴۳۶۵	۲۷۲۲۲	۲۷۶۶۶	۲۸۱۱۲	۲۸۱۱۲	۲۸۱۱۲
سهم استان در کل آبهای جنوب	۵۱/۲	۶۲/۶	۶۳/۶	۵۲/۱	۵۰/۸	۴۹/۶	۴۹/۶	۴۹/۶	۴۹/۶

مأخذ: عملکرد اداره کل شیلات استان بوشهر، ۷۶ - ۱۳۷۵.

زمان صید

زمان صید برای صید سنتی در تمام سال و در تمام فصول انجام می‌شود اما نوع ماهی و میزان صید فصول سال تقریباً با هم فرق می‌کند. فی‌المثل فصول پاییز و زمستان تا اوایل بهار فصل صید ماهی قباد، شیر، حلوانسیاه، دارو و راشگو و شوریده است در این فصول صید به میزان زیاد بوده علت سردی هوا در اعماق ۸-۷ متر تا حداکثر ۲۰ متری صورت می‌گیرد اما در اواسط بهار و تمام تابستان میزان صید ماهی کم و به علت گرمی هوا صید در اعماق بیشتری صورت می‌گیرد در این فصول ماهیهای سنگین وزن تری مانند هامور، سنگسر، سرخو، سکن و غیره صید می‌شود اما از زمانی که صید صنعتی (عمدتاً میگو) در خلیج فارس آغاز شده محدودیت هایی در برخی از فصول سال برای جلوگیری از صید بی‌رویه و از بین رفتن ذخایر این آبزی

جدول (۶): سهم صید هریک از گروههای آبریان در محدوده آبهای

(تن) استان

سال/گروه آبری	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶
کتری خوراکی میگو	۲۳۵۰	۶۵۰۰	۵۹۰۰	۵۴۰۰	۲۹۰۰	۵۵۰۰	۳۸۷۶۵	۳۹۸۰	۳۶۷۰۰	۳۷۵۰۰
سطح ریزی درشت	۶۹۲۰	۳۰۰۰	۲۰۰۰	۲۵۰۰	۶۰۰۰	۷۰۰۰	۶۹۸۵	۹۹۰۰	۱۱۱۹۰	۱۱۰۰۰
سطح ریزی ریز	۸۷۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۵۰۰۰	۷۵۰۰	۶۰۰۰	۱۶۶۰	۲۱۰۰	۲۰۰۰	۱۳۰۰
لبر معمول غذایی	۱۸۷۰۰	۲۰۰۰	۲۱۰۰۰	۱۹۵۰۰	۱۹۵۰۰	۲۷۰۰۰	۳۸۵۹۰	۲۸۲۰۰	۲۵۸۰۰	۳۰۲۰۰
جمع	۵۰۰۰۰	۹۱۰۰۰	۸۷۰۰۰	۸۳۰۰۰	۸۲۰۰۰	۹۵۰۰۰	۷۶۰۰۰	۸۰۰۰۰	۷۵۶۹۰	۸۰۰۰۰

مأخذ: اداره کل شیلات، ۱۳۷۶

طبق برآورد این جدولها صید میگو که عمده ترین محصول صید صنعتی است به دلایلی که در بالا اشاره شد از سال ۶۷ تا ۷۶ روند متزلزلی را که عمدتاً روبه کاهش است نشان می دهد. در حالی که ماهی مرکب که از سیستم صید سنتی استفاده می شود روند صعودی و مطلوبی را نشان می دهد.

جدول (۷): سهم صید میگو از گروه کف زی خوراکی طی سالهای

اخیر در محدوده آبهای استان بوشهر (تن)

سال/وضعیت	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶
میزان صید	۳۷۷۵	۳۵۵۰	۲۷۹۸	۱۲۶۷	۱۵۰۲	۱۵۳۳	۱۰۰۵	۱۸۵۲	۲۱۷۴	۱۵۰۰

مأخذ: اداره کل شیلات، ۱۳۷۶

جدول (۸): سهم صید ماهی مرکب از گروه غیر معمول خوراکی طی

سالهای اخیر در محدوده آبهای استان بوشهر (تن)

سال/وضعیت	۶۷-۶۸	۶۹-۷۰	۷۱-۷۲	۷۳-۷۴	۷۵-۷۶
میزان صید	-	-	-	۹۹۱	۳۵۵

مأخذ: اداره کل شیلات، ۱۳۷۶

میزان صید آبریان همانطور که قبلاً ذکر شد نزدیک به ۸۵ هزار تن برآورد می شود. این میزان به عنوان راندمان تولید بر اساس تولید شناورهای صیادی که در حال حاضر بالغ بر ۲۶۰۰ فروندی باشند و همچنین بر اساس تعداد صیادانی که عملاً به دریای روند (تک شغل) حدود ۱۰ هزار نفر برآورد می شوند تقسیم پذیر است.

جدول (۹): راندمان تولید به ازاء واحد صیادی (شناور و صیاد)

نوع شناور	تعداد	میانگین صید هر واحد در سال	تعداد صیاد	تعداد صیادان	میانگین سهم هر صیاد از صید
کشتی	۳۵	۱۵۰	۱۵	۵۲۵	۱۰
لج	۶۲۲	۷۵	۸	۴۹۷۶	۹/۳
لایق	۲۰۰۵	۱۵	۲	۴۰۱۰	۷/۵
جمع کل	۲۶۶۲	-	-	۹۵۱۱	۸/۴

مأخذ: اداره کل شیلات، ۱۳۷۶

وسایر موجودات کف زی صورت می گیرد. عوامل مهمی که در تعیین زمان و مدت صید میگو بایستی در نظر گرفته شوند عبارتند از:

- ۱- فصل تخم ریزی
 - ۲- رسیدن میگو به اندازه تجاری (۱۲ سانتیمتر)
 - ۳- در نظر گرفتن ۲۰ درصد ذخیره برای بقای نسل
- فصل صید میگو در خلیج فارس متفاوت است. در بوشهر معمولاً از نیمه اول مرداد تا اوایل آبان در هرمزگان از نیمه دوم شهریور تا اواخر آبان و در خوزستان در آبان ماه صورت می گیرد.
- در استان بوشهر صید میگو از واسط پاییز تا واسط مرداد ممنوع است و صید ماهی هم بواسطه سیستم ترال به کلی ممنوع است در سالهای اخیر برای حفظ و کمک به بهبود ذخایر مدت زمان صید صنعتی را محدود کرده اند.

میزان صید و مقایسه برداشت هریک از ادوات و روشهای صید صنعتی و سنتی در استان بوشهر

همانگونه که در جدول (۵) دیده می شود میزان صید در آبهای جنوب از رقم ۲۳۹۰۰۰ تن در سال ۱۳۶۸ به ۲۴۳ هزار تن در سال ۱۳۷۵ رسیده که نشان می دهد طی یک دوره ۷ ساله از متوسط نرخ رشد سالانه ۱/۵٪ برخوردار بوده است. سهم استان بوشهر از مقادیر فوق ۹۱ هزار تن در سال ۱۳۶۸ و ۸۰ هزار تن در سال ۱۳۷۶ بوده است. متوسط میزان صید طی این ۷ سال قریب به ۸۵ هزار تن بوده که ۳۳٪ از کل سهم صید در آبهای جنوب طی همین دوره را شامل می شود.

جدول (۶) سهم هریک از گروههای مختلف آبریان را در میزان تولید سالهای مختلف نشان می دهد با نگاهی به این جدول مشخص می شود که استفاده از سیستم ترال در بهره برداری از آبریان کف زی خوراکی و بخصوص میگو به علت صید بی رویه و عدم توجه به عواقب زیست محیطی آن از سالهای ۶۸ تا ۷۳ روند صعودی داشته و از آن پس تا پایان سال ۷۶ روند نزولی را نشان می دهد. در حالی که در گروه آبریان سطح زی درشت که عمدتاً از سیستم ترال استفاده نمی شود از سال ۶۷ تا ۷۶ روند صعودی را نشان می دهد. از آنجایی که صید میگو از گروه کف زی خوراکی و ماهی مرکب از گروه غیر معمول خوراکی از ارزش صادراتی قابل توجهی برخوردار است. جداول (۷) و (۸) و صید آنها طی سالهای اخیر را نشان می دهد.

جدول (۵): مقایسه تولید آبریان در آبهای جنوب و استان بوشهر

(واحد به هزار تن)

منطقه/سال	۵۲	۵۱	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵
کل آبهای جنوب	۱۵	۶/۵	۱۵۵	۲۳۹	۲۲۷	۲۲۸	۲۷۱	۲۷۲	۲۲۵	۲۶۵	۲۴۳
استان بوشهر	۴	۶/۵	۵۰	۹۱	۸۷	۸۳	۸۲	۹۵	۷۶	۶۰	۷۵/۸
سهم استان به کل	۳۷	۳۵	۳۲	۳۸	۳۵	۳۰	۳۰	۳۵	۳۲	۳۰	۳۱
آبهای جنوب به درصد											

مأخذ: اداره کل شیلات استان بوشهر ۷۶ - ۱۳۷۵

جدول (۱۲): مقدار صید بر اساس روز، مقدار صید به روز طی ۷ سال

اخیر در استان بوشهر

سال/ عنوان	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶
روزهای صید	۵۹	۴۸	۶۶	۴۴	۴۱	۴۲	۲۷
مقدار صید	۱۴۶۷	۱۵۰۱	۱۵۵۳	۱۰۰۵	۱۹۵۲	۲۱۷۲	۱۵۰۰
صید به روز	۲۱/۵	۲۲/۱	۲۳/۵	۲۸/۹	۴۸/۶	۵۱/۵	۳۱/۹

ماخذ: اداره کل شیلات استان بوشهر، ۷۵-۱۳۷۲

به عبارتی به ازاء هر واحد شناور کشتی در سال ۱۵۰ تن برداشت و برای هر لنج ۷۵ تن و جهت هر قایت ۱۵ تن محاسبه می‌گردد.

جدول (۹) از میزان ۸۰ هزار تن صید طی سال ۷۶ در محدوده آبهای استان بوشهر که بر اساس تعداد شناورها، ابزار و ادوات صید همچنین با استفاده از اجرای طرح آمار محاسبه گردیده است رانسان می‌دهد.

جدول (۱۰): صید آبیان به تفکیک گروه آبی سالهای ۷۶-۷۵ (تن)

گروه آبی	۱۳۷۵	۱۳۷۶
سطح زی ریز	۱۵۰۰	۱۳۰۰
سطح زی درشت	۱۱۵۰۰	۱۱۰۰۰
ماهیان کف زی	۳۷۳۰	۳۶۱۰۰
ساربین	۱۲۰	-
میگو	۲۱۷۲	۱۵۰۰
غیر معمول خوراکی	۳۱۵۰۰	۲۹۰۰۰
ماهی مرکب	۲۷۶	۱۲۰۰
جمع کل	۸۵۰۰۰	۸۰۰۰۰

ماخذ: اداره کل شیلات استان بوشهر، ۱۳۷۶

نتیجه

ماهگیری و صید و صیادی در ایران در ایجاد اشتغال و تأمین مواد پروتئینی اهمیت فراوان دارد. نقش صید و صیادی علاوه بر ایجاد اشتغال در ایجاد جاذبه سکونت و دوام و بقا و مردم در ساحل گرم خلیج فارس اهمیت زیادی دارد. بنابراین گسترش و تقویت فعالیتهای صیادی از یک سو ایجاد اشتغال می‌نماید و از طرفی سطح زندگی و رفاه صیادان را ارتقاء می‌بخشد. همچنین با افزایش تولید در آمد کشور را بالا برده و از واردات مواد پروتئینی از خارج بی‌نیازی می‌کند. بنابراین با سرمایه‌گذاری در این صنعت و استفاده بهینه از امکانات و تجهیزات موجود شیلاتی می‌توان بهره‌وری مطلوب را بدست آورد. ضمن اینکه در صید نسبتاً بالای این صید ماهی و میگو در ایران در استان بوشهر انجام می‌گیرد. بنابراین توجه به آن می‌تواند عمده‌ترین نقش را در زندگی مردم سواحل استان بوشهر بازی کند.

منابع و ماخذ

- ۱- آمارنامه سازمان برنامه و بودجه استان بوشهر ۱۳۷۵، جداول (۱۲-۱)، نمودار (۱).
- ۲- آبی پرو (فصلنامه آموزشی و ترویجی شیلات) شماره ۲۳ معاونت تکثیر، پرورش آبیان شیلات ایران ۱۳۷۷، ص ۸ و ۹.
- ۳- آبیان ماهنامه علمی و پژوهشی سال هشتم، شماره ۷۹، سال ۱۳۷۶، ص ۵.
- ۴- بازار جهانی ماهی و میگو، مؤسسه مطالعات و پژوهش بازرگانی سال ۱۳۷۲، ص ۱۲.
- ۵- بررسی علل کاهش استحصال میگو در استان بوشهر، مجله ماهیگیری، شماره ۳ آذرود ماه ۱۳۷۰، ص ۴.
- ۶- بررسی تولید آبیان در ایران شماره ۲۸۷ تهران معاونت طرح و برنامه شرکت سهامی شیلات ایران، ص ۲۷.
- ۷- خورشیدیان، کامسوزیا، گزارش نهایی پروژه شناخت صیدگاههای سنتی و صنعتی ۱۳۷۰، ص ۹.
- ۸- حاجبانی، پرویز، بررسی عوامل اقتصادی مؤثر بر صید میگو و تخمین تابع تولید، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس ۱۳۷۳، ص ۳۱-۲۵.
- ۹- عملکرد اداره کل شیلات بوشهر، آمارنامه ۷۶-۷۵.
- ۱۰- کنتین، عبدالحسین، صید سنتی و صید صنعتی و تأثیر آن بر معیشت مردم بوشهر و محیط زیست خلیج فارس ص ۱۱-۱۷۵-۱۷۶-۱۸۸-۲۱۷-۲۱۰۸.

دوره دوازدهم، شماره چهارم و پنجم / ۵۳

جدول (۱۱): متوسط برداشت صید در هر نوبت به کیلوگرم

عنوان	۱۳۷۵	۱۳۷۶
برداشت صید در هر نوبت با یک باگ	۲/۵	۳
برداشت صید در هر نوبت با یک طاقچه تور گوشتگیر	۱۲	۱۵-۱۳/۵
برداشت صید در هر نوبت با یک فلاک (یک نفر صیادی)	۱۰/۵	۱۱
برداشت صید در هر نوبت با یک تور ترال	۱۷۲	۱۴۰

ماخذ: اداره کل شیلات استان بوشهر، ۱۳۷۶

گونه‌هایی که طی این مدت صید شده اند حدود ۶۰ گونه می‌باشد که آمار آنها به تفکیک صید هفت دسته در جدول (۱۰) نشان دهنده متوسط برداشت در هر نوبت صید می‌باشد که اگر وسایل و ادوات صید سنتی مانند گورگور تور گوشتگیر و فلاک را با ادوات صید صنعتی مانند (تور ترال) مقایسه کنیم سهم برداشت صید صنعتی در کوتاه مدت چندین برابر صید سنتی است اما چون مدت زمان صید صنعتی (صید میگو) در طول سال حداکثر ۵۰ روز یا کمی بیشتر است و صید سنتی در تمام طول سال می‌باشد و جدول (۱۲) تأثیر آنکسار ناپذیر صید سنتی بر زندگی مردم بوشهر را نشان می‌دهد.

در حال با اینکه جامعه صیادی استان بوشهر از نظر تفکیک صید در دو دهه گذشته تغییراتی کرده اما هنوز بافت سنتی خود را حفظ کرده است این ویژگی باعث شده که شیلات و وظیفه سنگینی جهت ایجاد تغییرات بنیادی داشته باشد که خود موجب تغییر نگرش صیادان در نهایت جامعه صیادی می‌گردد.